

Preek over Jesaja 21:11,12 – Oudejaarsavond 2012

Liturgie:

- ❖ Votum en groet
- ❖ Zingen: Ps. 90:1,2
- ❖ Gebed
- ❖ Gedachtenis van geboorte en overlijden
- ❖ Zingen: Lb. 299:1,2,4
- ❖ Schriftlezing: Jesaja 21
- ❖ Zingen: Ps. 130:1,2,3,4
- ❖ Tekst: Jesaja 21:11,12
- ❖ Preek
- ❖ Zingen: Lb. 262:1,2,3
- ❖ Apostolische Geloofsbelijdenis
- ❖ Zingen: Lb. 297:1,2
- ❖ Gebed
- ❖ Collecte
- ❖ Zingen: Ps. 102:12,13
- ❖ Zegen

Gehouden te: Baflo, 31-12-12 (19.30 u.)

Preek

Thema: De wachter en het licht op een kier.

Gemeente van onze Heer Jezus Christus, broeders en zusters,

1. Wachten op de klok

Wie 's nachts niet kan slapen kijkt vaak op zijn wekker. Of hij luistert naar de slagen van de torenklok of de klok beneden in de kamer. Een, twee, drie..... Nog maar drie uur. Rond tollende gedachten, moeiten en zorgen kunnen de nacht eindeloos laten lijken. Het blijft maar donker.

En de vraag komt bij je boven: "Wordt het dan nooit morgen? Wanneer is de nacht eindelijk voorbij? Wanneer wordt het nu eens licht?"

Wachten op de morgen gaat nogal eens gepaard met zuchten.

In het lied uit diepten van ellende krijgt dat wachten op de morgen stem, Psalm 130. De zuchten en de gebeden van mensen in nood vinden daar hun stem en weerklank.

*"Ik zie uit naar de HEER,
mijn ziel ziet uit naar hem
en verlangt naar zijn woord,
mijn ziel verlangt naar de Heer,
meer dan wachters naar de morgen,
meer dan wachters uitzien naar de morgen."* (Ps. 130:5,6)

Vanavond, op oudejaarsavond, wachten we op de klok van twaalf. We tellen af: Nog twee uur. Nog een kwartier. Nog tien seconden. Tien, negen, acht...

Dit is een andersoortig wachten en aftellen dan het wachten in een slapeloze nacht. Klopt. Toch zien we op een bepaalde manier uit naar het aanbreken van het nieuwe jaar. We blijven ervoor wakker.

Wachten op de klok. Wachten op de morgen. Wachten op het nieuwe jaar.

In onze tekst horen we een zucht naar licht, een roep om de morgen. Een heftig verlangen naar meer licht in een duistere, uitzichtloze situatie.

*"Wachter, hoe lang nog duurt de nacht?
Wachter, hoe lang nog duurt de nacht?"*

Heel intens – want dubbel – klinkt de middernachtsroep van buitenaf. Een roep om de morgen die om antwoord vraagt. En die van antwoord voorzien wordt. Maar dat antwoord is anders dan de roeper of vraagsteller heeft gehoopt en wellicht verwacht. Het heeft veel weg van een raadselspreuk, waarover je moet blijven nadenken. We willen vanavond proberen deze woorden van God te verstaan.

Ik heb boven de preek gezet:

De wachter en het licht op een kier.

2. Raadselachtige roep

Het klinkt inderdaad nogal raadselachtig, deze nachtroep uit het buitenland. En het antwoord op de vraag misschien nog wel het meest. Het is allemaal erg kort en er zijn weinig directe aanknopingspunten met het tekstverband. Het is een zelfstandig stukje, deze 'Profetie over Duma'.

Waar ligt dat trouwens? In het buitenland. Dat is wel duidelijk. Jesaja geeft in deze hoofdstukken allemaal profetieën die bestemd zijn voor de landen en volken rondom Juda. God houdt de volken in het oog. Ook waar Hij zijn volk Israël bijzonder liefheeft en heeft uitgekozen als zijn eigendom.

Wat is Duma voor een plaats of een land? Daar zijn de bijbelverklaarders het niet over eens. De meest gangbare verklaring is dat Duma een andere naam is voor Edom, de landstreek waar de nazaten van Esau wonen. De streek die in later eeuwen Idumea genoemd wordt. Oostelijk van Israël dus.

Maar Duma wordt ook wel gelokaliseerd als een oase en een handelscentrum aan een van de grote karavaanwegen door Saoedi - Arabië. Waar het handelsverkeer langs trekt naar Babel vice versa. ¹ Halfweg tussen Palestina en Babel dus.

Zo blijven we in de buurt van de locaties, waar de omringende profetieën tegen gericht zijn: 'de woestijn aan de zee' en Arabië met Dedan en Tema, ook van die handelaarssteden.

[Ik zou nu eigenlijk even een kaart moeten hebben. Dan zou ik het even kunnen aanwijzen. En u zou zich er beter een beeld van kunnen vormen. Maar misschien hebt u thuis wel een bijbelse atlas.]

We zitten met de profetie over Duma dus in Arabië. Daarheen gaat het woord van de HEER dus ook. Maar de link met Edom is niet weg.

*"Vanuit de Seïr roept men naar mij:
'Wachter, hoe lang nog duurt de nacht?
Wachter, hoe lang nog duurt de nacht?'" (vs. 11)*

Seïr is het bergachtige gebied zuidoostelijk van Israël, waar Esau is neergestreken, waar zijn nakomelingen wonen. Ook nog in de tijd van Jesaja. Daarlangs komen de karavanen uit Duma en Dedan richting Jeruzalem en Juda.

En samen met de handelswaar kwam misschien ook de roep van gevluichte Dumaeërs naar de wachter in Jeruzalem. Want ze zitten wel in grote nood. Duma is stil geworden, een land zonder leven, als gevolg van de bezetting door het gewelddadige leger van Assyrië. Waar overigens alle landen in de streek van de halve maan last van hebben in de dagen van Jesaja en Hizkia, de koning van Juda.

Ook Duma is bezet gebied. Het is er nacht. Zo beleven de mensen het ook. De nacht van bezetting en onderdrukking. Er klinkt een roep uit de eindeloze stilte en leegte. Het duurt maar en het duurt maar.....

De dageraad lijkt eindeloos ver weg. En de tijd kruipt en wil maar niet om. Ook niet voor deze buitenlanders in nood.

*'Wachter, hoe lang nog duurt de nacht?
Wachter, hoe lang nog duurt de nacht?'*

3. De wachter

¹ Zo o.a. prof. drs. H.M. Ohmann, *Een woord gesproken op zijn tijd. Hoe lezen wij Jesaja 1-39*, Franeker z.j. p. 81,82.

De wachter, die hier aangesproken en toegeroepen wordt, is de profeet zelf. Jesaja dus. De profeet is iemand die van God de wachterfunctie heeft gekregen. De nachtpatrouille, die attent en waakzaam moet zijn. Hij mag niet beneveld zijn. Hij moet ook geen spoken zien.

De profeet is de spieder, de man met de verrekijker, de man op Gods radarpost. Hij moet rondkijken en uitkijken en zonodig alarm blazen. In Israël deden zulke wachters hun ronde over de muren, zeker in oorlogstijd.

Nachtwachten had je in vroeger eeuwen in ons land ook. Ons bekendste nationale schilderij heet zo: De Nachtwacht, van Rembrandt.

Zo'n nachtwacht deed de ronde door de stad. En gaf de uren aan. "Twee heit de klok. De klok heit twee." En een uur later: "Drie heit de klok, de klok heit drie."

Wachter, hoe lang nog duurt de nacht? Toen kon je mee tellen. Elk uur, als je niet kon slapen.....

De profeet is wachter op zijn post in opdracht van de Heer. Jesaja heeft het in de voorgaande profetie daar ook al over.

"Want dit heeft de Heer mij gezegd:

'Zet een wachtpost uit, laat hem melden wat hij ziet.

.....

De wachter zegt: 'Heel de dag sta ik op wacht, Heer, elke nacht blijf ik op mijn post.'" (vs. 6,8)

Jesaja is overigens niet de enige profeet die zich wachter weet en die zijn plaats op de wachtpost inneemt. Iemand als Habakuk doet dat ook en stelt zich open voor het woord van de HEER.

"Ik ga nu op mijn wachtpost staan,

betrek mijn post op het bolwerk,

kijk uit om te zien wat de HEER mij zal zeggen,

wat hij mij antwoordt op mijn verwijt." (Hab. 2:1)

Uitkijken om te zien wat de HEER mij zal zeggen. Daar gaat het dus om. En dan ook kijken naar de ontwikkelingen in oorlogstijd en de ontwikkelingen in de volkerenwereld en de politieke situatie. En vervolgens die ontwikkelingen duiden met het woord van God. Het woord van de HEER daarover laten gaan, open en ontvankelijk voor de boodschap van de HEER zelf.

De profeet als wachter is ook trendwatcher, om het met een term van deze tijd te zeggen. Maar dan wel trendwatcher bij de gratie van God en bij het licht van het woord van de Heer.

Uitkijken om te zien wat de HEER mij zal zeggen dus.

Het is het wonderlijke dat dit kennelijk ook buiten de grenzen van Juda wordt opgemerkt. De wachter wordt herkend door de Dumaeërs en vanuit Seïr, het gebied van Edom.

Zij erkennen dat de wachter op een verhoogde uitkijkpost staat. Dichter bij God dan zij zelf en hun wijzen en ziensers wellicht. "U staat een paar treden hoger dan wij. Ziet u dan nog niet een eerste glimp van het morgenrood?"

De wachter in Juda en Jeruzalem is benaderbaar ook voor buitenlanders. Want God de HEER is geen lokale of landelijke god. Zijn woord heeft ook impact en betekenis voor mensen buiten Gods eigen volk en gemeente. God is de Heer van hemel en aarde. Heer en koning van alle volken.

En vanuit Seir komen ze in hun nacht en vanuit hun nacht en vragen:

'Wachter, hoe lang nog duurt de nacht?

Wachter, hoe lang nog duurt de nacht?'

4. Raadselachtig antwoord

Er komt antwoord op deze vraag. En hoe... Even raadselachtig als de vraag. Of meer nog. Antwoord van God via de profeet.

"En de wachter antwoordt:

'De morgen komt, en ook de nacht.'"

Met zo'n antwoord schieten de vraagstellers weinig op, ben je geneigd te denken. Het lijkt heel vaag. Komt er nu wel een einde aan de nacht of nog niet? Of eerst wel en later weer niet?

Zou de HEER het bewust vaag hebben gehouden om de alertheid van de vraagstellers te bevorderen en geen valse hoop of gerustheid bij hen te wekken? En ook niet bij de mensen in Juda, die meeluisteren en voor wie de boodschap even goed bestemd is.

Meer dan dit kan en wil de wachter ook niet zeggen. Want meer heeft hij van de HEER niet te horen en te zien gekregen.

"De morgen komt..." Het begint inderdaad hoopvol. De morgen staat voor een nieuwe dageraad. Er komt opklaring van de situatie. De situatie is niet bij voorbaat hopeloos.

Dag en nacht wisselen elkaar af, letterlijk, naar het verbond dat God met Noach en alle mensen en schepselen heeft gesloten. Maar ook geestelijk gezien. Na perioden van nacht, duisternis, bezetting en vervolging breekt op Gods woord ook een periode van licht en rust aan.

Dat zie je in de geschiedenis van Gods eigen volk en van de volken van de wereld geregeld gebeuren. Dat geeft God dan.

De morgen komt. Een glimp van licht breekt door. In de politieke situatie van toen betekent dat heel concreet: de druk van Assyrië met zijn machtige en wrede legers vermindert. Ze moeten zich terug trekken uit de streken rond Palestina. Misschien rommelde het aan de andere kant van het rijk en moeten de troepen aan die kant geconcentreerd worden.

En ook dit rijk heeft niet het eeuwige leven. Het is ook niet onoverwinnelijk. Assurs macht is geen eeuwig koninkrijk. Dat is alleen het rijk van God. Geruststellende gedachte in de nacht. En overdag.

De morgen komt. Er komt verademing, enig licht. Maar, waarschuwt de wachter, juich niet te vroeg. Een Praagse of Arabische lente maakt nog geen zomer. Dat weten we uit onze tijd. Denk aan Egypte bijvoorbeeld.

"De morgen komt, maar ook de nacht."

Zoals de morgen spreekt van licht en geluk, zo spreekt de nacht van duisternis en ongeluk, van nood en onheil. De nacht is de periode van de stilte. Dan komt het leven stil te liggen.

Achter de morgen ziet de wachter een nieuwe nacht. Of hij ziet morgen en nacht, licht en duister samen opgaan. Met deze woorden spreekt de wachter ook over het komende oordeel van God. Over de volken, over Duma, over Seir, over Gods eigen volk.

De profeet moet zijn vragers en zijn hoorders de wacht aanzeggen.

Na en naast de morgen wordt nacht verwacht. Nog steeds of opnieuw. Na de macht van het Assyrische rijk komt Babel op. En nog later het rijk van de Meden en Perzen, het Griekse wereldrijk van Alexander de Grote, het Romeinse rijk. Allemaal bezettende machten ook in het gebied van de halve maan.

Het zal de komende eeuwen – na Jesaja – de realiteit worden in de volkenwereld van het Midden Oosten en het Middellandse Zeegebied.

Maar toch, in het antwoord van de wachter is het allemaal zo duidelijk niet. Het ligt verscholen in de komende nacht. De wachter verwacht de nacht. Maar hoe de ontwikkelingen zullen gaan is dan nog niet duidelijk zichtbaar. Maar de mensen zullen er rekening mee moeten houden.

Vandaag de dag is de situatie en de verwachting op heel wat plaatsen in de wereld niet zoveel anders als toen. Hoe diep donker is de nacht niet voor heel wat volken en mensen. Christenen en niet christenen. Terwijl er soms spranken licht zichtbaar zijn en er hier en daar hoop gloort aan de rand van de nacht. Gelukkig wel.

5. Vraag maar

Is het antwoord van de wachter niet erg onbevredigend voor de roepers vanuit Seir? Wat schieten ze hier nu mee op? Word je hier nu vrolijker van?

"De morgen komt, maar ook de nacht..."

Het is niet een orakel, waar je alle kanten mee op kunt, naar eigen interpretatie. Het is ook niet het hele antwoord. De vraagstellers worden niet met een dooddoener of een vaag antwoord afgezouten of met een kluitje het riet in gestuurd. De wachter geeft hun een duidelijke opening.

"Wilt u iets vragen, kom dan terug en vraag het."

De mogelijkheid voor een terugkeer of voor bekering wordt open gehouden. Men wordt verwezen naar een volgende gelegenheid. Wanneer de wachter meer ziet en hoort van het woord van God en de ontwikkelingen in de wereld bij het woord van God.

Je hoeft je vragen niet binnenboord te houden. Kom er mee bij de HEER. Kom een andere keer maar met je vragen bij mij, zegt de profeet ook tegen de buitenlanders. En stel je open voor het woord van de HEER en voor de leiding en de regering van God.

Het licht staat in de woorden van de wachter wel degelijk op een kier en blijft dat, ook bij de verwachte nacht. Het licht is niet te stuiten.

"Nu daagt het in het oosten,

*het licht schijnt overal,
hij komt de volken troosten,
die eeuwig heersen zal.” (Lb. 124:1)*

We leven een kleine week na Kerst. Het licht is onblusbaar ontstoken. In Jezus Christus, de geboren Redder, de Heer van hemel en aarde. We lazen en hoorden het op Kerst in de woorden van Jesaja.

*“Het volk dat in duisternis ronddoolt
ziet een schitterend licht.
Zij die in het donker wonen
worden door een helder licht beschenen.*

.....

*Een kind is ons geboren,
een zoon is ons gegeven;
de heerschappij rust op zijn schouders.
Deze namen zal hij dragen: Wonderbare raadsman,
Goddelijke held, Eeuwige vader, Vredevorst.” (Jes. 9:1,5)*

Dat licht is niet alleen opgegaan voor dat ene volk van God. Het bestraalt ook de andere volken, de heidenen.

Simeon, de oude wachter in Jeruzalem, heeft dat gezegd:

*“Want met eigen ogen heb ik de redding gezien
die u bewerkt hebt ten overstaan van alle volken:
een licht dat geopenbaard wordt aan de heidenen
en dat tot eer strekt van Israël, uw volk.” (Luc. 2:30-32)*

Een licht dat geopenbaard wordt aan de heidenen. Ook aan Duma, aan Edom, aan Dedan, aan Babel. Ook aan moderne heidenen en de volkeren in onze wereld.

Het is ook de taak van wachters om vragers en twijfelaars te bemoedigen en ze aan te sporen met het woord van de HEER.

*“Geef kracht aan trillende handen,
maak knikkende knieën sterk.
Zeg tegen het moedeloze volk:
‘Wees sterk en vrees niet,
want jullie God komt met zijn wraak.
Gods vergelding zal komen,
hijzelf zal jullie bevrijden.’” (Jes. 35:3,4)*

En Petrus, een wachter in het Nieuwe Testament zegt tegen de gemeente van Christus:

“Laat uw geest daarom voortdurend paraat zijn, wees waakzaam en vestig al uw hoop op de genade die u ontvangen zult wanneer Jezus Christus zich openbaart.” (1 Petr. 1:13)

Een mooi woord om het jaar mee af te sluiten en hoopvol naar de toekomst te kijken.

*"Op, waakt op!" zo klinkt het luide.
Wat wil dit roepen toch beduiden,
gij torenwachters van de tijd?*

*.....
Sion hoort de wachters zingen,
zij voelt het hart van vreugd opspringen,
ontwaakt met spoed, staat haastig op." (Lb. 262:1,2)*

Amen